

СЪЩНОСТ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО. ПРИЛИКИ И РАЗЛИКИ МЕЖДУ МАЛЪК БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Лекция 1

Лидия Гълъбова©
Бизнес предприемачество
Стопански факултет

СЪЩНОСТ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

- “Предприемачите са хора, които притежават способността да видят дадена възможност, да набавят необходимия капитал, труд и други входящи ресурси, а също така знаят как да организират дейността успешно и са готови да поемат личния риск да постигнат успех или претърпят провал.”

H. Koontz and H. Weihrich (2006)

ОСНОВНИ МОМЕНТИ

- Същност и развитие на концепцията за предприемачество.
- Малък бизнес и предприемачество - прилики и разлики.
- Значение на предприемаческия бизнес за съвременната икономика.

ПРЕДПРИЕМАЧ - ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ИКОНОМИКАТА

- Предприемачът е човек, който така съчетава ресурсите - труд, материали и други активи, че тяхната стойност нараства спрямо стойността, която са имали преди.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ИКОНОМИКАТА

- Икономистите разглеждат предприемачеството като процес, при който се обвързват и трансформират различни видове ресурси при осъществяване на взаимодействие с околната среда, което води до увеличаване на тяхната стойност.
- От гледна точка на икономиката няма съществено разграничаване между управление и предприемачество.

ПРЕДПРИЕМАЧ - ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ПСИХОЛОГИЯТА

- Предприемачът е човек, воден от различни сили - необходимост да получи или да постигне нещо, да експериментира, да завърши или вероятно да избяга от властта на другите ...

ПРЕДПРИЕМАЧ - ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

- За някои бизнесмени предприемачът се явява заплаха, агресивен конкурент, докато за други бизнесмени същият предприемач може да бъде съюзник, доставчик, клиент или някой, който създава богатство за другите, както и който намира по-добри начини да използва ресурсите и да намали загубите от брак и който създава работни места, необходими на останалите.

ПРЕДПРИЕМАЧ

Съществуват различни дефиниции на понятието **предприемач**. Всички те се обединяват около идеята, че става въпрос за поведение, което включва:

- Поемане на инициатива;
- Организиране и реорганизиране на социални и икономически механизми, с цел превръщане на ресурсите и ситуациите в печалба;
- Приемане на риска от провал.

КАКВО Е БИЗНЕС ?

- Бизнес - организираните усилия на отделен човек или група хора да произвеждат и продават с цел печалба продукти и услуги, които задоволяват индивидуални и обществени потребности.
- За да има успех един бизнес трябва умело да се съчетаят човешки, материални, информационни и финансови ресурси.

МАЛЪК БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО ?

- Бизнес “начин на живот” - щом се достигне “нивото на удобство” управлението става рутинна дейност, ръководителят на предприятието насочва вниманието си върху тактическото управление.
- “Предприемачески” бизнес (Бизнес предприемачество) - предприятие и стопанска дейност, които се създават с намерение за растеж. При този модел на развитие на бизнес ефективното стратегическо управление е жизнено важно.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ БИЗНЕС VS МАЛЪК БИЗНЕС

Предприемачески бизнес:

- Основните цели на предприемачеството са свързани със значителна печалба и/или продукти (услуги).
- Предприемачите обикновено се стремят към бърз растеж, бързи и големи приходи, бърза продажба на акции или на бизнеса с големи печалби.

Малък бизнес:

- Стопанска дейност, която е независима и се управлява самостоятелно, не е доминираща в съответната област и не включва много нови и иновативни практики.
- Дейността може никога да не се разрастне, а и често собствениците могат да не желаят да се разрастват, тъй като предпочитат по-спокоен и по-малко агресивен начин за извършване на стопанска дейност.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ БИЗНЕС VS МАЛЪК БИЗНЕС

- Предприемачът стартира и управлява стопанската си дейност мотивиран от много причини, включително доказване на собствените способности, печалба и растеж.
- Предприемачът се характеризира като иновативен, склонен към стратегическо мислене и прилагане на стратегически практики при осъществяване на стопанската си дейност.
- Собственикът на малък бизнес създава предприятие подбуден от лични цели, които могат и да включват печалба.
- Собственикът на малък бизнес може да го възприема като израз на неговата/нейната личност, която е тясно свързан с потребностите и желанията на семейството.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯТ ДУХ

- Човешкият прогрес от пещерите до съвременните жилища се обяснява по различни начини, но в основата на всички тези теории е ролята на “агента на промяната” - силата, която инципира и внедрява материалния прогрес. Днес ние признаваме, че агентът на промяната в човешката история най-вероятно ще продължи да бъде предприемачът.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

- Предприемачеството е динамичен процес на създаване на непрекъснато увеличаващо се богатство. Това богатство се създава от отделни личности, които поемат големи рискове по отношение на инвестиции, време и/или посвещаване на кариерата с цел създаване на стойност за някакви продукти или услуги.
- Продуктът или услугата може да не са нови или уникални сами по себе си, но стойността трябва да се включи в тях по някакъв нов начин от предприемача чрез осигуряване на необходимите умения и ресурси.

КАКВО Е ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО?

- Подход на управление:
 - който започва с разпознаване на възможност;
 - характерен не само за малките предприятия;
 - характерен не само за стартиращите предприятия.

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО СПОМАГА ЗА ГЕНЕРИРАНЕ НА СТОЙНОСТ

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО Е:

- процес, а не човек;
- свързано с големи предприятия, които към даден начален момент са малки;
- важно за “ГОЛЕМИЯ БИЗНЕС”!

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

“Търсене на възможности извън ресурсите, които вие контролирате в момента”

Проф. Хоуард Стивънсън
(Работна дефиниция)

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Какво е това “предприемач”?

“Някой, който работи с амбиция, която надхвърлят това, което наличните към момента ресурси, които той контролира, могат да осигурят, като непрекъснато търси подходяща възможност”.

(Стивънсон и Тиммонс 2003)

ЕРНСТ ШЪКЪЛТЪН И „ЕНДЮРАНС“ (ИЗДРЪЖЛИВОСТ)

- Дори и да не знаете нищо друго, знайте историята на Ернст Шакълтън
- Всъщност не е необходимо да знаете нищо друго ...
- Shackleton's Antarctic Adventure Part 1
<http://www.youtube.com/watch?v=R55nyP07Ai8&feature=related>

ЕРНСТ ШАКЪЛТЪН И „ЕНДЮРАНС“ (ИЗДРЪЖЛИВОСТ)

- През 1914 стартира плаване с 27 човека на борда, за да прекоси Антарктида за първи път.
- На експедицията са предоставени два кораба "Аврора" и "Ендюранс", като първия е в разпореждане на групата в море Рос, а втория, под командването на Шакълтън – в море Уедъл.
- Необикновено сурови условия - приклепени в ледовете на море Уедъл за 10 месеца.

ШАКЪЛТЪН РЕШАВА, ЧЕ ЗА ДА СПАСИ ЕКИПАЖА ТРЯБВА ДА ДОСТИГНЕ ДО НАЙ-БЛИЗКАТА СУША С ЕДНА ОТ СПАСИТЕЛНИТЕ ЛОДКИ. УПЛНОМОЩАВА ДЖЕМС КАИРД ДА ОСТАНЕ С ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ЕКИПАЖА.

ЕРНСТ ШАКЪЛТЪН И „ЕНДЮРАНС“ (ИЗДРЪЖЛИВОСТ)

- 3 спасителни лодки преплуват до остров Елефант от Южните Шетлъндски острови - където прекарват 497 дни на необитаема земя.
- За да спаси всички Шакълтън предприема пътуване с 5 члена от екипажа със спасителна лодка - 17 дни, 800 мили през най-бурното море до остров Южна Джорджия.
- Акустират на необитаемата част от остров Южна Джорджия. Вървят пеша, катерят се, пълзят 26 мили през планинска местност с множество глетчери докато достигат станцията Уелингтън.

ЕРНСТ ШАКЪЛТЪН И „ЕНДЮРАНС“ (ИЗДРЪЖЛИВОСТ)

- Шакълтън прави четири опита поредни опита да достигне до остров Елефант и да спаси екипажа си!
- През 1916 г., 21 месеца след началото, Шакълтън се връща на остров Елефант, за да спаси екипажа си.
- "Ендюранс,, не успява да прекоси Антарктида.
- Шакълтън и "Ендюранс,, представляват едно от най-значимите приключения в историята на човечеството.

КАКВА Е ТАЙНАТА НА ЕРНСТ ШАКЪЛТЪН?

- Рекламата за набиране на хора за експедицията на Ернс Шакълтън

“ТЪРСЯТ СЕ ХОРА ЗА РИСКОВАНО ПЪТУВАНЕ. НИСКИ ЗАПЛАТИ, ГОЛЯМ СТУД, ДЪЛГИ ПЕРИОДИ НА ПЪЛЕН МРАК. НЕПРЕКЪСНАТА ОПАСНОСТ. БЕЗОПАСНОТО ЗАВРЪЩАНЕ Е ПОД СЪМНЕНИЕ. ЧЕСТ И СЛАВА В СЛУЧАЙ НА УСПЕХ.”

ЕРНСТ ШАКЪЛТЪН И „ЕНДЮРАНС“ (ИЗДРЪЖЛИВОСТ)

Каролин Александър
National Geographic, ноември 1998

РОЛЯ И МЯСТО НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО В СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- ◉ Роля на големите предприятия за икономиката - историческо развитие.
- ◉ Роля на малките предприятия в икономиката.
 - Малките предприятия създават нови работни места.
 - Почти всички предприятия първоначално стартират като малки предприятия и се разрастват.
 - Малките предприятия са в основата на създаване на нови индустрии.

ЗАЩО ФАЛИРАТ СТАРТИРАЩИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ?

- ◉ Недостатъчно финансиране - недостига на капитал е един от най-големите проблеми на стартиращите предприятия.
- ◉ Неправилно управление -
 - повечето собственици разчитат на собствените си възможности да управляват предприятието и не отчитат необходимостта от професионално управление;
 - собствениците ревниво пазят властта си и често не дават на своите подчинени достатъчно самостоятелна власт и отговорност;
 - хората, които стартират собствен бизнес често са специалисти в друга област и нямат управленски умения.

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Малките предприятия генерират:
 - ◉ два пъти повече иновации за един долър инвестиран в НИРД;
 - ◉ два пъти повече иновации за НИРД на учен в сравнение с големите предприятия;
 - ◉ 24 пъти повече иновации за долър да НИРД в сравнение с мега големите предприятия с повече от 10 000 служители
- Предприемачески ориентирани предприятия правят нещата по различен начин що се отнася до НИРД.

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Създаване на нови индустрии
 - Иновативната среда води до създаване на транзистора и по-късно на полупроводниците.
 - Електронното поколение води до радикален скок и води до създаване на напълно нови индустрии, а не просто на няколко значими нови предприятия.

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Създаване на нови индустрии
 - От учдващия брой на стартиращи предприятия произлизат водещи иноватори и създатели, които често стават водещи фирми и нови индустрии.
 - Тези нови индустрии трансформират икономиката.

НОВИ ИНДУСТРИИ СТАРТИРАНИ ОТ ЕЛЕКТРОННОТО ПОКОЛЕНИЕ

Персонални компютри	Гласова поща
Биотехнологии	Мобилни телефони
Сателитна телевизия	CD-ROM
Софтуер	Електронна търговия
Безжични комуникации	Електронни издания
Достъп до информация	Виртуални образи
Здравословни продукти	Дигитална медия и услуги

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Рисков капитал
 - Частният рисков капитал се оказва като керосин за развитието на предприемачеството в Америка
 - Класическите рискови фондове работят като надзор и партньори съвместно с предприемачите и иноваторите в най-ранния етап, за да помогнат да се оформи и да ускорят развитието на дадено предприятие

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Рисков капитал
 - Бързо развиващи се, много успешни предприятия, които са подкрепени от рисков капитал:
 - Apple Computer
 - Intel
 - Yahoo!
 - e-Bay

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- **Лидерство:** Да се отблагодариш на общността

“ Като предприемач, е необходимо да развиете етичен кодекс, кодекс от взаимоотношения с вашите хора, защото именно хората се присъединяват към вас. Те имат свои собствени мечти. Вие имате мечти за вашето предприятие. Те трябва да се обединят някак си.”

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

Microsoft

- В края на 70-те години на 20-ти век - Microsoft е **стартиращо предприятие**
- През 1980 Microsoft има
 - USD 8 милиона приходи
 - 38 служители
- В края на 2000 Microsoft
 - Реализира продажби за USD 21,8 милиарда
 - Над 31 000 служители
 - Общата пазарна стойност на неговите акции възлиза на USD 362,3 милиарда

МЕГА-ПРЕДПРИЕМАЧИТЕ, КОИТО СТАРТИРАТ СВОЯ БИЗНЕС НА ОКОЛО 20 г.

Предприемачески ориентирани предприятия	Основател(и)
Microsoft	Bill Gates and Paul Allen
Netscape	Mark Andressen
Dell Computers	Michael Dell
Gateway 2000	Ted Waitt
McCaw Cellular	Carig McCaw
Apple Computers	Steve Jobs and Steve Wozniak
Digital Equipment Corporation	Ken and Stan Olsen
Federal Express	Fred Smith
Genentech	Robert Swanson
Polaroid	Edward Land
Nike	Phil Knight
Ipox.com	Kevin McCurdy

ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЗА СЪВРЕМЕННАТА ИКОНОМИКА

- Предприемачите създават нови технологии, продукти, процеси и услуги, които са в основата на новите индустрии, които спомагат за ръст на икономиката.
- Предприемачите създават: стойност, която има висок потенциал; предприятия, които имат висок растеж; нови работни места и са двигатели на икономиката.
- Рисковият капитал е горивото за двигателя на големия потенциал - предприятията с бърз растеж.

ВЪПРОСИ

1. Как се промени икономиката на България, Европа и света през последните 20 години? Защо?
2. Какво се случва с големите предприятия в резултат на въздействието на предприемаческия процес?

ЛИТЕРАТУРА

1. Burns P., Dewhurst J. Small Business and Entrepreneurship. Macmillan, London, 1996.
2. Emeritus L.C., Byrd M.J. and Megginson W.L., Small Business Management: An Entrepreneur's Guidebook. 4th edition. McGraw-Hill Irwin 2003.
3. Hisrich R.D., Peters M.P., Entrepreneurship. 4th edition. Irwin McGraw-Hill 1998
4. Kuratko D.F., Hodgetts R.M., Entrepreneurship: A Contemporary Approach. 4th edition. The Dryden Press 1998.
5. Timmons J.A., Spinelli S. New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21 Century. 6th edition. Irwin McGraw-Hill 2010.

БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!

Лидия Гълъбова
стая 3606
тел. 965 39 15
